

*Голові спеціалізованої вченої ради
Д 64.707.03 у Національному
університеті цивільного захисту України
проф. Домбровській С.М.*

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з державного управління, доцента Ажажі Марини Андріївни, на дисертаційну роботу Кравченко Любові Андріївни на тему: «Стратегічне планування розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти як інноваційний механізм державного управління», подану на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з державними і галузевими науковими програмами, планами, темами.

Трансформаційні виклики сьогодення обумовлюють потребу посилення якісних характеристик управління освітньою галуззю загалом та сферою професійно-технічної освіти зокрема шляхом забезпечення ефективності діяльності органів державного управління та місцевого самоврядування, яка досягається через комбінацію вже усталених управлінських механізмів з інноваційними методами прийняття та реалізації управлінських рішень. Основним чинником ефективності управлінських рішень на сьогодні виступає науково обґрунтоване стратегічне планування розвитку об'єкта управління, яке має передбачити не лише перебіг подій, а й результати впровадження управлінських рішень, спрямованих на інноваційні зміни.

Спрямованість на стратегічне планування у системі державного управління проявляється у численних документах концептуального та

директивного характеру, які визначають перспективні цілі розвитку на національному, регіональному, галузевому рівнях у слугують основою прийняття стратегічних управлінських рішень, у тому числі і у сфері професійно-технічної освіти. Стосовно останньої слід вказати на дрішення, які орієнтують на прийняття стратегічних програм розвитку регіональних систем професійно-технічної освіти, тим самим актуалізуючи наукові розвідки у даній царині.

Метою дисертації Кравченко Л.А. є обґрунтування теоретичних та прикладних положень стратегічного планування розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти та на цій основі визначення шляхів оптимізації механізму державного управління цією галуззю, що дає всі підстави вважати тему роботи актуальною.

Дисертація виконувалась в межах комплексної наукової тематики кафедри публічного управління та права Комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради» «Теоретичні та практичні аспекти розвитку публічного управління» (ДР №0118U004947). Внесок авторки обумовлений метою дисертації та полягає в дослідженні системи стратегічного планування діяльності органів державного управління у контексті упровадження інноваційних форм публічного управління.

2. Основні результати наукових досліджень та їх новизна.

Наукове завдання, розв'язанню якого присвячене дисертаційне дослідження, розкрито комплексно, положення, сформульовані дисертанткою, є переконливими, висновки та рекомендації логічними і пов'язаними із результатами наукового аналізу. Логічною є структура дисертації, побудова якої забезпечує досягнення визначеної мети.

У першому розділі дисертанткою обґрунтовано проблемне поле розвитку наукових уявлень та практичних підходів до стратегічного планування розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти; здійснено

дослідження теоретико-методологічних засад аналізу проблеми, визначено передумови та специфіку інституціоналізації стратегічного планування розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти як об'єкта державного управління. Стратегічне планування розвитку цієї системи визначено як функцію державного управління у межах загального процесу регулювання освітньої галузі в умовах динамічних змін, з іншого боку – як сукупність механізмів та інструментів державного управління, що інституціонується на основі формування виокремленої власної нормативної бази та організаційних засад розвитку. Досліджуваний об'єкт розглядається також у контексті реформ галузі як один із стратегічних напрямків соціально-економічної модернізації на регіональному рівні.

У другому розділі дисертанткою розглянуто соціально-економічний контекст стратегічного планування розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти, з'ясовано його роль у системі державного управління галуззю та визначено особливості зарубіжних підходів щодо його організації в сучасних умовах. Дисертантка констатує, що стратегічне державне планування виступає інструментом підпорядкування розвитку професійно-технічної освіти цілям загальнодержавного та регіонального розвитку, інтересам зовнішніх суб'єктів, що забезпечує його пріоритетність у системі державного управління галуззю в сучасних умовах. При цьому запровадження стратегічного планування на рівні органів регіонального та муніципального управління професійно-технічною освітою стимулює їх модернізацію у напрямку формування інноваційної моделі управління.

У третьому розділі розроблено модель стратегічного планування розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти і на її основі виокремлено найбільш оптимальні напрями і механізми удосконалення процесу державного стратегічного планування розвитку галузі та сформульовано практичні рекомендації у цій царині. Вказано на суттєві проблеми, пов'язані з розривом між стратегічним плануванням розвитку професійно-технічної освіти на концептуальному рівні та практичною реалізацією стратегічних цілей розвитку

галузі. Їх вирішення бачиться авторці на шляхах упровадження індикативного планування у межах інтегрованої системи стратегічного цілепокладання та системи прогнозних моделей різного рівня.

Серед багатоаспектного наукового доробку авторки слід виділити ті позиції, що створюють наукову новизну. Авторкою вперше представлено процес стратегічного планування розвитком системи професійно-технічної освіти як комплексний механізм управління освітнім розвитком, що здійснюється на основі розробки єдиної модельної конструкції, яка виглядає як сукупність взаємозалежних моделей управління, діяльності, комунікації, інформаційного забезпечення, поєднаних на цілепокладальному та управлінсько-організаційному рівні.

Для науки державного управління має значення обґрунтування концептуального базису дослідження стратегічного планування розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти як інноваційного механізму державного управління з визначенням ролі концептуальних підходів інноваційних управлінських теорій, сценарного планування, програмно-цільового управління, управління за результатами, ризик-менеджменту та стратегічного менеджменту.

Значущими для науки державного управління є також обґрунтування на основі використовуваних у розвинених демократичних країнах підходів розуміння стратегічного планування розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти як функції, інституціональної системи та механізму державного управління, що забезпечує досягнення стратегічних цілей державної освітньої політики на регіональному рівні через організацію використання соціально-економічних, галузевих та управлінських ресурсів.

На особливу увагу заслуговують пропозиції дисертантки про структурування процесів та етапів стратегічного планування розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти; виокремлення основних проблем її розвитку та лакун нормативного забезпечення; визначення шляхів оптимізації механізмів стратегічного галузевого планування через

удосконалення його організаційної основи та методично-процесуального інструментарію; розширення концептуальних засад галузевих цільових програм, розробку наукової методології обґрунтування системи індикаторів та моніторингових показників для оцінки стану реалізованості освітніх цільових програм.

3. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації. Наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи є обґрунтованими і достовірними. Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації, базуються на опрацюванні дисертанткою достатньо широкого кола наукових джерел, серед яких, переважно, праці тих зарубіжних та українських авторів, які спеціалізуються в проблематиці, що дозволяє зробити висновок про обґрунтованість результатів дослідження. Достовірність положень, висновків і рекомендацій, представлених у дисертації, обумовлена також доцільним і результативним використанням дисертанткою наукової методології та сучасних підходів теоретичного наукового дослідження.

4. Наукове значення дисертаційної роботи полягає у теоретичному узагальненні та новому розв'язанні актуальної проблеми в галузі науки «Державне управління» щодо обґрунтування підходів та розроблення практичних рекомендацій удосконалення механізмів стратегічного планування в органах державного управління професійно-технічною освітою на регіональному рівні. Теоретичні положення та висновки можуть бути використані для підготовки підручників та навчальних посібників з курсів «Державне та регіональне управління», «Публічне адміністрування», «Стратегічне управління», спецкурсу «Державне управління у професійно-технічній освіті».

5. Практичне значення дисертаційної роботи. Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці інструментарію удосконалення стратегічного планування як механізму державного управління професійно-технічною освітою на регіональному рівні. Теоретичні положення і висновки дисертації доведені до рівня конкретних пропозицій та можуть бути використані органами державної влади під час упровадження механізмів організації стратегічного планування в досліджуваній галузі.

6. Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях. Основні результати дисертації висвітлено у 23 наукових працях загальним обсягом 17,5 друк. арк., з них 5 статей опубліковано в наукових фахових виданнях з державного управління; 3 – в іноземних фахових виданнях (з них одне у виданні, індексованому в Scopus); 4 – розділи у колективних монографіях, 11 – у матеріалах тез доповідей та інших виданнях.

7. Ідентичність змісту автореферату й основних положень дисертації. За своїм змістом та основними положеннями автореферат є ідентичним до дисертації.

8. Дискусійні положення, зауваження та побажання щодо дисертаційної роботи. Незважаючи на загальну позитивну оцінку результатів наукового пошуку, обґрунтованість висновків, в дисертаційному дослідженні мають місце зауваження і дискусійні положення:

1. У першому розділі при аналізі предмету дослідження та його концептуальних основ дисертантка намагається охопити якнайширше коло підходів та концепцій, що створює враження фрагментарності та дескриптивного характеру роботи. Особливо це стосується постійних екскурсів у проблеми стратегічного планування в професійно-технічній освіті загалом, а не на регіональному рівні.

2. У дисертаційному дослідженні достатньо глибоко ідентифіковано та

розглянуто підходи до здійснення стратегічного планування в освіті та державному управлінні загалом у країнах Західної Європи, проте не на достатньому рівні здійснено аналіз обмежень їх впровадження в Україні. Між тим ми постійно зустрічаємося з проблемами неадекватного застосування зарубіжного досвіду у процесі здійснення вітчизняних реформ у різних галузях.

3. Слушно зауважуючи, що стратегічне планування має обов'язково включати в себе визначення та прогнозування ризиків інновацій, дисертантка не розгортає цю проблему у напрям досліджень. На нашу думку, варто було б запропонувати власні підходи до мінімізації ризиків інновацій у стратегічному плануванні розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти як однієї зі складових його моделі.

4. Доцільно було б модель удосконалення процесу державного стратегічного планування розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти розробити мережевою, окресливши різноманітних його суб'єктів у вигляді мережі поліархічної взаємодії з виходом на проблему використання мережних методів управління.

5. Недоліком дослідження також слід вважати не зовсім чітке формулювання напрямків подальшої наукової роботи. У роботі дисертантки піднято цілий пласт проблем, пов'язаних з аналізом ефективних механізмів удосконалення стратегічного планування розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти, і це мало знайти відображення у визначенні розгорнутої системи подальших досліджень. Однак у висновках остання не сформульована, дисертантка обмежується окресленням загальних рамок подальшої наукової роботи.

Водночас висловлені зауваження та пропозиції мають в основному рекомендаційний характер і не знижують загальної високої оцінки наукового дослідження, яке в межах визначених мети та завдань є цілісним, дослідженням на актуальну тему, що містить ряд глибоких теоретичних висновків.

Загальний висновок.

Дисертаційна робота Кравченко Любові Андріївни на тему: «Стратегічне планування розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти як інноваційний механізм державного управління» є завершеним науковим дослідженням, вирішує актуальні завдання та має ґрунтовні результати. Дисертація повністю відповідає чинним вимогам Міністерства освіти і науки України та «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 - механізми державного управління.

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління, доцент,
професор кафедри менеджменту організацій та
управління проектами Інженерного
навчально-наукового інституту ім. Ю.М. Потебні
Запорізького національного університету

М.А. Ажажа

Вчений секретар ЗНУ

О.А. Проценко